

La Roseta de Gironella o de com a Castellbell fem borbons a la graella

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Castellbell i el Vilar
Alçada: 219

Coordenades:

Latitud: 41.63357
Longitud: 1.86118
UTM Est (X): 405146
UTM Nord (Y): 4609720

Classificació

Número de fitxa 08053 - 650
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Música i dansa
Estil / època: Contemporani
Segle XXI
Any 2014
Autoria de l'element: Ramon Puig
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Social
Titularitat Pública
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dl., 05/06/2017 - 02:00

Descripció

Cançó amb lletra de Ramon Puig per ser cantada a les caramelles de Pasqua. La lletra diu així:

A Castellbell fa 3 segles lluitaven,/ contra els borbons que tant mal van causar./ Dalt del castell, tots aguantaven,/ fins que Cardona va capitular.

Me'n vaig corrents de la vora, vora d'Espanya. / Me'n vaig corrents tot fugint de Madrid. / Ara i com sempre, la resistència, / ens dona exemple del camí a seguir.

Mansuet Boxó, lluità al cap de 100 anys./ I d'insurrectes va ser-ne un gran cap. /Es va aixecar, contra l'Estat, / fins que al Vilar el van afusellar.

Per reblar el clau aquest any pel setembre / organitzem la Festa Resistents./ Gegants, cap grossos, carros amb mossos, / i els Miquelets amb els seu campament.

Me'n vaig corrents de la vora, vora d'Espanya. / Me'n vaig corrents tot fugint de Madrid. / Ara i com sempre, la resistència, / ens dona exemple del camí a seguir.

Els bastoners, els grallers i el teatre / Els de la cuina i els del cant coral / Tots participen, pensen o escriuen / Per fer al setembre una cosa gran.

A Castellbell tenim molta experiència / d'organitzar grans saraus populars./ La transenyera, les havaneres,/ i el cant coral que és internacional.

Me'n vaig corrents de la vora, vora d'Espanya. / Me'n vaig corrents tot fugint de Madrid. / Ara i com sempre, la resistència, / ens dona exemple del camí a seguir.

Ja per Nadal varem veure una prova. / Mig pastorets, mig pessebre vivent. / El Forrellat de Satanàs / i en Lluís Fíguls dirigint la gent.

Per això enguany tot el poble treballa / per recordar que si es vol avançar, / cal tenir empenta, cal gent valenta, / si volem tenir el nostre propi Estat.

Història

Es tradicional, per Pasqua, que en molts pobles de Catalunya, sobretot la Catalunya Vella i al nord de la Nova (Solsonès, Bages, Garraf, Berguedà, Empordà, Osona, Anoia, Ripollès, Alt Urgell, Maresme, Alt Penedès, Baix Llobregat i les terres de l'Ebre) i també d'Andorra, es formen colles de cantaires que es dediquen a visitar cases i masies de les poblacions davant les quals canten les cançons anomenades també caramelles. Són cançons de caràcter religiós per celebrar la Resurrecció de Crist, però també festiu i profà. Es tracta de corrandes amb contingut satíric sobre fets d'actualitat del poble, o d'al·lusió a les persones de la casa, i d'altres de caràcter amorós o per a demanar els menjars típics.

Generalment sortien el dissabte de Glòria al vespre; actualment, el diumenge i el dilluns de Pasqua. I en alguna localitat el diumenge de pasqüetes, és a dir la vuitena de Pasqua, per adaptar-se als canvis de la modernitat. Un de la colla que, per tal d'arribar a balcons i finestres, porta una perxa llarga amb una cistella al capdamunt, adornada amb cintes i garlandes, recull la gratificació. Abans anaven amb un mul amb portadora per a recollir els ous, anomenat la lloca. L'obsequi consisteix en ous, llonganissa i altres comestibles, així com en diners. Amb el resultat de la capta, els caramellaires fan generalment un àpat col·lectiu.

En molts indrets les caramelles van acompanyades de trabucaires i danses populars (balls de bastons, de cascavells, cercolets, etc). Segons el temps i el lloc les Caramelles també s'anomenen Camalleres, Camarelles, Camilleres, Camelleres, Camijeres, Creïlles o Goigs de les Caramelles. A la Catalunya Nord s'anomenen Goigs dels Ous.

El costum, esmentat per primera vegada a la fi del segle XVI (i que es manté en vigor encara, especialment en determinats pobles), presenta nombroses variants: en alguns llocs els caramellaires dansaven entre cant i cant (al pla de Bages era típica la dansa dels cascavells). D'altra banda, el cant ha estat acompanyat sempre

d'alguns instruments musicals (flauta, tamborí, cornamusa, gralla, violí). A les ciutats, al llarg del segle XIX, les societats corals adoptaren aquest costum (als estatuts dels Cors de Clavé, del 1852, figura com una de les activitats de la institució), que tingué així una revitalització; hom organitzava concursos entre les colles (a Barcelona, a la plaça de Sant Jaume). Hi ha nombroses varietats locals del mot: camalleres, camarelles, camilleres, camigeres, camarleres, i al Vallès Occidental reben el nom de mussol. Un costum similar existeix a Mallorca i Menorca, anomenat capta de les panades (panada).

Bibliografia

FRONTERA, Genís i DEVANT, Jèssica (2004). Castellbell i el Vilar. Història i memòria gràfica. Castellbell i el Vilar: El Brogit.

ROS i OLIVERAS, Joan (1991). Les caramelles; dins El Brogit, 128, febrer de 1991, pp. 10.

SOLÀ FAINÉ, H. (1993). Les caramelles; dins El Brogit, 153, març de 1993, pp. 12-13.